

F O A I E

pentru

mente, inimă si literatură.

№. 16.

Luni, 21. Aprilie

1847.

РЕФЪТАРЕА

пъререї Длѣі І. К. Шллер деспре
цѣрмана ориѣине а лимвеї ромѣне.

(Ърмаре.)

Дѣпъ ачестѣ прїичепѣ, не кареле еѣ
пѣ'л воїѣ перде дїн окї, авторѣл маї де-
фїце оарекаре темеїрї, — темеїрї дн
сіне адевертате. Ла фаѣа 72 зїче: пѣ-
пѣ че пѣ се ва афѣла фондѣл лимвеї нѣ-
стре, — ал лимвеї ромѣне, пѣ ретѣне
алтчева, декѣт, ка дїн форма че аѣ прїї-
мїт'о кѣвїнтеле грече шї латїне дн лим-
ва ромѣпѣ, сѣ днкеїѣм прїн аналѣѣе
шї ла фортѣчївнї дїн алте лимве. Ав-
торѣл пѣтеа пропѣчїа прїичепѣл аналѣѣеї
кѣ тѣлт маї лѣмїнат декѣт се vede ачї;
кѣ тоате ачесте не днцеллеѣемѣ. Іатѣ
шї ессемплѣл че адрѣче: „дакѣ верѣл
латїнѣ fumigare дн лимва ромѣпѣ а прїї-
мїт форма аfum (кѣм зїче — саѣ маї
vīne affum дѣпѣ кѣм зїкѣ еѣ —) прїн
препѣса а, — верѣл грекѣ πέζω = аrés
(аппѣѣ), κύφω = astur (адстѣпѣ орї ас-
стѣпѣ) шчл.: de че рѣдѣчїа кѣвѣнтѣлї
аїапѣ орї кѣм дн скрїе аlean лѣпѣдѣнд
не фортѣтоареа „а“ сѣ пѣ аїѣѣ де рѣдѣ-
чїпѣ маї кѣрѣнд не сведїкѣл шї ісландї-
кѣл leune = аскѣндере = occultatio,

декѣт не маї депѣртатѣл alienus? *)
Нѣ почїѣ трече песте ачестѣ шїравїлѣ ес-
семплѣ, атѣт де апроапе де локѣл, дн
каре авторѣл а пропѣчїат шї прїичепѣл
фонетїко-лоѣїкѣ, шї не челѣл аналѣ-
ѣїкѣ, фѣрѣ а'л черне прїн сїтѣ. Ашшеа
дар препѣса „а,“ кѣ каре фортѣм пої
верѣшї шї адверѣшї пѣ есте де ориѣине ла-
тїнѣ? — пѣ есте о фортѣтоаре всїтатѣ
шї ла латїнї, чї пѣтаї о фортѣ не каре
аѣ прїїмїт'о кѣвїнтеле латїне шї грече дн
лимва ромѣпѣ? — днтр'о лимѣ ал кѣ-
реїа фондѣ пѣ есте кѣпѣоскѣт шї кареа пѣ
есте де ориѣине ромапѣ? Даѣт авторѣл пѣ
ера преокѣпат де іпотеса са, пѣ пѣтеа сѣ
пѣ вадѣ, кѣ ачеа фортѣтѣре „а“ пѣ есте
алта, декѣт преп. латїнѣ аd, фѣарте всї-
татѣ ла ромѣпї, преѣм се vede днтр'о
тѣлгїме де верѣшї шї адверѣшї: адрѣкѣ де-
ла ad шї дрѣкѣ, — аллѣтѣрѣ дела ad шї
латѣре, — амместекѣ дела ad шї ме-
стекѣ, — аппрїндѣ дела ad шї прїндѣ,
— аккоперѣ дела ad шї коперѣ, — ал-
легѣ дела ad шї легѣ**), — аппѣї де-

*) S. 72—73 des Archives etc.

**) Izlax Cescupe are шї allegitur дн лок де
eligitur, c. ec. L. VI. C. 13 de bello Gall:
„Suffragio Druidarum „allegitur.“

ла ad ші пої, — апроапе дела ad ші pprore, — аттѣпчі дела ad ші tunc, шчл. Къ дп ачесте пѣ есте алтчева, де-кѣт препѣса латинѣ ad, се vede de аичі къ дп тоате есте идеѣа апропіндеї кѣ-трѣ чева, токмаї прекѣт есте ші дп кѣт-пѣсреле латине кѣ ad. Adдѣвѣрат ла пої ачеастѣ препѣсѣ ісолатѣ се гѣсеште а-стѣзі пѣмаї а фѣрѣ d; аттѣпчі дпсѣ сігѣр пѣ есте ad латинѣ, чі а опі ab, прекѣт: „сѣпѣ а пліпѣ, — пѣте а пеште etc. Дп ачесте пегрешіт есте идеѣа дела. Дп кѣте аре локѣ идеѣа апропіереї, а фост претѣіндепѣа ad; dar d с'а стрѣформат дп літера зрѣтѣоаре, дп тоате кѣвінтеле че дпчепѣ дела кѣпсѣпante. Dовадѣ авем кѣвінтеле че дпчепѣ кѣ вокале. Аичі с'а регінѣтѣ d саѣ ad дптрегѣ, прекѣт ad-ѣпѣ, ad-авгѣ, ad-зрѣмекѣ шчл. *) Prin зрѣтаре афѣзѣтѣ есте дін преп. ad ші сѣвстантївѣл фѣтѣ, ші дпсѣтпѣазѣ: пѣїѣ ла фѣтѣ, — апропінѣ de фѣтѣ. Dar veї зіче, къ дп лімба латинѣ пѣ се гѣ-сеште affumare? Аста пѣ дпсѣтпѣазѣ нїмікѣ: пѣтѣрѣкъ еа се афѣл дп алді верѣї; апрої пої п'ам зісѣ кѣ ворѣтп лімба латинѣ класікѣ, чі о лімѣѣ романѣ.

*) Аста есте казса, пѣтѣрѣ каре се кѣвїне а скріе тоате кѣвінтеле кѣтпѣсе дін а, дпѣ-тѣпѣнд прїма літерѣ а рѣдѣчїнеї, кѣнд еа е кѣпсѣпante, — сїре сѣтпѣ кѣ d с'а стрѣ-формат. Тот ачеастѣ регѣл есте ші пѣ-тѣрѣ челе кѣтпѣсе кѣ препѣса кѣ; кѣчї дін кѣт-патѣ, кѣт-пѣрѣ, се vede кѣ ші ла пої а фост т дп ачеастѣ препѣсѣ: prin зрѣ-таре кѣллегѣ, кѣппрїндѣ, кѣппоскѣ, шчл. — Дпante de вокале т а перїт ка ла латинї: кѣѣтѣ (cogito, coagito), к-оперѣ (co-operio) шчл.

Че сѣ маї пердем ворѣе? Дп лімба іта-лианѣ дпкѣ се гѣсеште affumato, каре пѣ-пѣте veni деѣжт дела affumare. — De mī-раре есте, кѣт авторѣл а пѣтѣт зіче кѣ верѣл латинѣ fumigo — fumigare с'а фор-мат дп лімба поастрѣ дп афѣзѣтѣ! Кѣчї ачестѣ верѣѣ а рѣмасѣ ла пої дптрегѣ: фѣтегѣ, фѣтегаре, ші сѣвстантївѣл фѣте-гаїѣ опі фѣтегарѣ. — Дп апропѣсѣ есте тот ачеа препѣсѣ ad, а кѣреїа літера d с'а дпмѣїат дп чеа зрѣтѣоаре. Dar de че сѣ се dedѣкъ дела грекѣл πέρω (prehendo, premo)? De фаѣѣ есте італианѣл pesare а кѣтпѣні, а апропѣса (wägen und nachdrük-ken). De аичї parole pesanti = ворѣе апропѣсѣтѣоаре, кѣтпѣнітѣоаре, — ші egli мї pesa = ачеѣа т'аппасѣ, — дпмї пасѣ, — me доаре. Маї есте ші алт верѣѣ італиан: abbassare = а вате дп жосѣ, а лѣса — а апропѣса дп жосѣ, а дпжосї. Дп амѣндоѣл есте идеѣа апропѣсѣреї. Dar ромѣнѣл маї аре кїар дп лімба са доѣл кѣвінтеле: пасѣ, ші пѣсѣ. А сїпне пѣсѣл, дпсѣтпѣазѣ а сїпне ачеѣа че те аппасѣ, опі de че-дї пасѣ. Кѣвѣнтѣл ачѣста дпведѣрат есте кѣтпнатѣ кѣ італ. pesare, — egli мї pesa, etc. Ші дп пасѣ ші дп пѣсѣ есте идеѣа апропѣсѣреї. Ачеаста о дпсѣтпѣт кѣ атѣжт маї тѣлт, кѣ кѣтѣ авторѣл рекѣппоаште сігѣрѣѣ, кѣ пої авем кѣвінтеле, але кѣрор рѣдѣчїне сѣжт неатѣжрпате, — сѣжт кїар дп лімба пострѣ *). — Дѣспре а стѣпѣ.

*) Ачеаста о зіче ла фаѣа 76 кѣвінтеле че ле addѣче de ессѣпѣлѣ сѣжт: тѣргѣ, пе каре дп аллѣгѣрѣ кѣ англїкѣл merk, скотїкѣл mīrk, mark = дптѣнекосѣ, — ші тѣргѣ, пе ка е дп редѣче ла свѣдїкѣл torg. Че сѣ жудекѣт дѣспре ачесте 2 кѣвінтеле, vom vedé маї жос.

шчл. маі тѣрзіѣ. — Сігѣрѣ есте, къ пре-
пѣса а орі ад нѣ есте врео формѣ, не
каре квінтеле латіне аѣ прііміт'о нѣмаі
дн лімба ромѣнѣ, ка днтр'о лімѣ стрей-
нѣ де латіна: чі еа есте крѣатъ латіне,
кѣ каре попѣліі romanі шіаѣ пѣтѣт форма
квінте ші аколо, vnde п'а формат латіне.

Dar dīn форма ачаеста нѣ зрѣеазъ
къ і-ар фі іертат квіва а десвіна не орі че
а дела орі че квінте ка съ касте рѣдъ-
чина дѣпъ врео іпотесъ преформатъ. Ав-
торѣл спѣне сігѣрѣ, къ лімба есте зп дн-
трѣгѣ органикѣ ші нѣ арбітраріѣ. Пѣдінѣ
дѣпъ ачесте квінте пропѣнчіе прічепѣл
аналоціеі, ші аппоі нѣмаі декѣт addzche
зп есемплѣ дн контра аналоціеі ромѣне:
не аліанѣ, дела каре лапѣдѣ не а ка съ'л
поатъ dedzche дела сведікѣл ші ісландікѣл
leune. Кѣте adіептіве *) аре ромѣнѣл
формате deadрентѣл, — оріціналѣ ка ад-
іептіве къ препѣса а орі ад? Ноі авем
adіептіве къ ачаестъ препѣсѣ, днсъ елле
сѣнт формате dīn вервіі орі адвервіі че
с'аѣ фостѣ форматѣ маі днаінте къ ачае
препѣсѣ. Астфел сѣнт партіціпіі; астфел
am пѣтѣ зіче дела адвервѣл affund = аф-
фундѣ, аффундѣ, шчл. — Дѣпъче adіепті-
вѣл аліанѣ ка формат къ преп. а орі ад
есте дн контра аналоціеі, аппоі ші аллѣ-

*) Еѣ пī-am маі дат одатъ кѣвѣнтѣл пентрѣ
че скріѣ adіептівѣ, обіептѣ шчл. Вервѣл ла-
tīnѣ iacio, iacito, iacto, de vnde vīnѣ adієctī-
vum, obієctum шчл. се аффѣл ші ла ромѣнѣі
арделені: іептѣ = аррѣнкѣ, днєптѣ = ар-
рѣнкѣ днаінте, аіептѣ = аррѣнкѣ къ ідеа
аппропієреі de mine с'аѣ de алчєва. Вервѣл
аре тот о днсемпаре къ челл латіне. Маі вор-
веште ші аналоціа лімѣеі пентрѣ ачаєста. —

тѣрѣеа лѣі къ сведікѣл leune есте дн кон-
тра прічепѣллі фонетіко-лоцікѣ. Днве-
дерат есте, къ днтре аліанѣ орі алеанѣ
ші alienus есте іdentітате фонетікѣ: ма-
теріа кѣвѣнтѣллі есте тот зпа; іар leune,
не лѣпгѣ аліанѣ, есте фоарте departe de
alienus. Ретѣне актм съ vedem дѣпъ ре-
гѣла лоцікѣ днсемпареа ачєсторѣ квінте.
Аліанѣ днсемпєазъ контраріѣ, ші dēstmanѣ;
alienus = стрейнѣ; leune, днсемпєазъ ас-
скѣндєре: пріп зрѣаре іdentітате лоцікѣ
нѣ есте нічі днтре зпѣл. Dar съ днтре-
вѣтм: дела каре іdee пѣте трече омѣл маі
кѣрѣнд ла ідеаа контрарієтѣдеі, дела ас-
скѣндєре орі дела днстрєінарє? Челл че
есте орі се фаче стрейнѣ де зп лѣкрѣ, ка
стрейнѣ нѣ пѣте ста кѣтрѣ ачєллі лѣкрѣ
декѣт дн 2 репортѣрі: орі е рече, — къ
непѣсарє, орі лѣвѣєазъ контра: кѣчі а
треіа пѣтіндѣ ар фі ка съ лѣвѣєзе пентрѣ
ші нѣ контра; днсъ аттѣнчіі нѣмаі е стрє-
ініѣ де ачєллі лѣкрѣ. Іар ідеаа асскѣндєреі
(absconsio, occultatio) есте аттѣт de вагѣ,
непѣрціпітѣ, днєкѣт нѣмаі пріп авѣсѣ се
пѣте днтортокаіа астфелѣ. — Dar дакѣ а
воіт авторѣл съ продѣкѣл чєва респѣнзъ-
торѣ прічепѣллі сѣѣ фонетіко-лоцікѣ, ат-
тѣнчі ера де прісосѣ съ ретѣчєаскѣ дн-
тр'єп зогієдѣ аттѣт de депѣртат ал Ев-
ропєі, кѣнд авєа днаінтеа зшєі не маціа-
рікѣл ellen = контра. Днтре ellen ші
аліанѣ орі алеанѣ есте сєтѣпѣтате сѣпеті-
ко-ідеалѣ. Чєарта ретѣне аппоі днтре
маціарі ші ромѣнлі: дакѣ аліанѣ есте де-
ла латінел alienus орі дела ellen? орі
контра?

Ла фаца 77 зіче авторѣл, къ спре а
аффла рѣдъчіна квінтелор, зрѣєазъ а тѣіа
ші форма терміпѣчівілор. Ашпѣеа есте

)

негрешит. Дар ја ведедѣ, кѣт есте де тѣиестрѣ дн ачест ценѣ де анатоміе. Не кѣвѣнтѣл прігоанѣ дн таіе вѣте ашшеа: „пріг-оанѣ! Де че? Ка съ скѣтѣ дн еллѣ пе скотікѣл ргіг = а се черта. Де тер-цеа пе дрѣтѣл челлѣ маі дрептѣ ші маі скѣрт, аттѣнчі кѣдѣтѣл пѣ інтра ашшеа а-дѣнкѣ дн карнеа лѣі прігоанѣ: чі се о-пріеа дн грі- ші гоана ретѣнеа гоанѣ, — фатѣ днтреагѣ съпѣтоасѣ. — Чіне пѣ штіе кѣ поі авем ші гоанѣ ші прі-гоанѣ? Ачестѣ кѣвѣнт аттѣт дн рѣдѣчѣна са гоанѣ (словачіі воп = гон) кѣт ші дн фор-меле прі-гоанѣ, іс-гоанѣ, есте славік. Ла рѣші се афлѣ дн тоате формеле. Дн модѣл ачеста терце авторѣл: пѣне те-меіѣрї ші регѣле адеверѣте, аппоі ласѣ алтора сарчїна де а зрма дѣпѣ елле.

Пѣлѣ акѣм азїрѣм пе D. Ш. пѣін-дѣшї прїнчепї ші регѣмеле сале. Днпїн-те де а пѣші маі днколо, пе лѣтм воіе де а пе дефїце ші воі оаре каре регѣле дїктате де мїнтеа чеа съпѣтоасѣ.

I. Солдатѣл че воіеште а да ловїтѣра де моарте, пѣ окїеште стремїтѣдїле, зп-гїіле, коада, шчл.: Чі аццїнтѣ днкордатѣл съѣ аркѣ ла пїептѣ ші ла капѣ, ла інітѣ ші ла креерї. Апплекѣнд ачеастѣ регѣлѣ ла лїтѣлѣ, чїне ва съ ловеаскѣ дн орїці-пеа зпелї лїтѣлѣ, есте датор а черчета іні-та ші свфлетѣл еї — фѣндѣл орї фондѣл ші тїпѣл, — сїмѣзреле дн каре с'а дес-волтат ші с'а формат. Прїн сїмѣзреле ачеста, днцелмечет маї днтѣїѣ, ачелле фрѣнтѣре орї пѣртїчелле де кѣвѣнт, каре аѣ зрмат дндатѣл дѣпѣ семпеле мїмїче, — прїма лїтѣлѣ а отѣлѣї, ші каре се вѣд дн тоате лїтѣлеле дн артїкѣлї, пропѣте, препѣсе, — свфїпте шчл. Ачеста аѣ дат

пѣмелор ші ворѣелор препѣсе че с'аѣ аф-флат дѣпѣ ачеса, днтѣїл тїпѣ, прїма фор-мѣ: зпеле дн елле с'аѣ десволтат дн кѣ-вїнте днтреце. Ал доїлеа, де сїмѣзреле лїтѣлѣ се днѣл ворѣеле че се пѣмескѣ де днтѣїа печесїтате: отѣл кѣ пѣрцїле лѣї каре аѣ вѣтѣт маї днтѣїѣ дн окїї орї де каре с'а фолосїт маї днтѣїѣ; патѣра кѣ обїептеле че ї с'аѣ днфѣдїшат маї днтѣїѣ ші маї десѣ; прїмеле фїпнде, лѣкрѣрї, в-пелте, днтре каре с'а аффлат ші фѣрѣ каре п'а пѣтѣт вїедѣї; прїмеле мїшкѣчїзнї ші лѣкрѣрї але лѣї, шчл. — Съ пѣ кѣцетѣ чїпева кѣ еѣ ворѣескѣ де лїтѣлѣ прїмо-тѣ-тѣлѣї постѣлѣ. Ачесте че ле адрѣкѣ аї, пѣ сѣнт пѣмаї де днтѣїа печесїтате, чї де-о печесїтате неконтенїтѣ, днтре кареа се афлѣ отѣл дн тот тїмпѣл ші дн тот локѣл. Нѣмїчїзнїле орї пѣмїтѣдїле ае-стор обїепте, ші форма орї тїпѣл лор, сѣнт фѣндѣл, темѣїл, ла каре прївїм дн тоате деспѣтѣчїзнїле деспре орїцінеа лї-тѣлѣлор: пептрѣкѣ ачесте ка семпеле орї пѣ-те але лѣкрѣрїлор де днтѣїа печесїтате ші де тѣте зїллеле сѣнт дн фїешїчеллѣ-лѣ челле днтѣїѣ ші челле де пе зрѣлѣ. Елле се пїердѣ пѣмаї аттѣнчі, кѣнд зп елетѣнт стрейнѣ а кѣттропїт лїтѣлѣ кѣ-тѣл. Дакѣ сїмѣзреле ачеста есте дн лї-тѣлѣ поастрѣ романѣ, прекѣм есте ші пре-кѣм дн пѣте ведѣ орї чїне, аттѣнчі пѣмаї днкане нїчї о дндоїаллѣ деспре романѣ еї орїціне; маї вѣртос, кѣнд стрейнїсїнї, карїї — днчепѣнд фїреште дела марїнї ші стремїтѣдї — кѣ днчетѣл ші пе пѣ-сїмдїте с'аѣ вѣрїт дн лїтѣлѣ, пѣзѣмаї пѣ-ї-аѣ кѣррѣптѣ ініма ші свфлетѣл, чї аѣ прїїмїт ші еї дѣлчеле жѣгѣ ал формелор романе. Аттѣнчі пѣмаї поате фї ворѣа

деспре ориџинеа лимбеї. Атѣнчі респлат-
тл черчетърілор лимвістълві ретѣне кѣ-
ратѣ історікѣ: кѣпоштінѣа попѣлмор де-
ла каріі с'аѣ прііміт кѣвінтеле стрейне ші
аддевърѣл, кѣ кѣ ачесті попѣлі ам фост
до кѣмінекѣчїзне.

II. Voind чїнева а'ші форма о пѣрере
орі жѣдекатѣ деспре врео лимѣ, есте да-
торѣ а пѣ се тѣрѣніні дѣтр'о котїтѣрѣ де
локѣ, ла тп діалектѣ дѣгѣст, чї а свѣт-
пѣне черчетѣреї сале тотѣ кѣпрїнѣсѣл лим-
беї. Лимѣа ромѣнѣ пѣ се тѣрѣнїше тѣ
дн цїврѣл Сївіїлѣві, чї дѣтре Тїсѣ, Кар-
падї, Ністрѣ, Мареа пеагрѣ шї Мареа
альѣ. *)

III. Чїне ва сѣ рестоарне аддевърѣл:
кѣ лимѣа ромѣнѣ е романѣ, ачелла вѣлкѣ
дн пїчїоаре лоџїка шї се дѣвѣлѣ сїогрѣ
дн контраїчерї, дакѣ пептрѣ аддеверїреа
їпотесеї сале, адѣче дн мїжлокѣ кѣвінте,
каре се гѣсескѣ дн лимѣеле романе, ка шї
дѣтр'а пѣстрѣ, шї кѣ тѣте ачесте ле ре-
дѣче ла алтѣ вїдѣ. — Кѣнд е ворѣа де
орїџинеа лимбеї пѣстре ва ромѣне, а по-
пѣлѣлѣ чї се кїатѣ пе сїне ромѣнѣ: ат-
тѣнчі дн черкѣл деспѣтѣчїзнеї пѣ іотрѣ
дѣтревѣчїзнеа деспре афїнітатеа чї есте
дѣтре лимѣеле челле каїтале але Еѣро-
пеї, дѣтре еленїка, латїна, челтїка, цер-
танїка шї словѣана. Штїїт есте, кѣ елле
се трагѣ дїотр'о тѣмѣ індікѣ тѣте, шї кѣ
дн пѣнтѣл ачеста сѣпт сѣрорї. Деспѣта
се рестрїнѣе ла сїогрѣа дѣтревѣчїзне:

„Дн чї репортѣ стѣ лимѣа ромѣнѣ кѣ-
трѣ латїна шї кѣтрѣ челлелалте лимѣе ро-
мане?“ — Пѣпѣ чї кѣ алте аргѣмінте шї
проче пѣ се ва респѣрна романїтатеа лим-
беї пѣстре, ромѣнѣл се афѣл дн дрептѣл
сѣѣ, лѣжнд де романе тѣте ачелле кѣвінте
дїн лимѣа са, дѣтре каре шї дѣтре челле
романе се веде іdentїтате фонетїко-лоџїкѣ
саѣ челлѣ пѣдїнѣ о маї mare апропїетате.
Спре ессеплѣ: дѣтре еленїкѣл κηρός шї
латїнѣл сега пѣ есте дѣдоїаллѣ де афїні-
тате; дар аллѣтѣрѣжнд пе ромѣнѣскѣл сега
орї сега = чеара, кѣ латїнѣл сега, іта-
ліанѣл сега, маї вѣртос кѣ рето-романѣл
сега орї сега пропѣочїат кїар ка ла пої *).

*) Еѣ ам пѣміт де кѣтева орї пе лимѣа рето-
романѣ, лимѣѣ валонїкѣ, валїкѣ, валїсіанѣ.
Ачѣаста п'ам фѣкѣт'о, ка кѣнд ам фї шї еѣ
дн грешѣалла ачеллора, карїі лѣарѣ пе та-
тѣл-пострѣ валїк де іdentїкѣ кѣ челлѣ ромѣнѣ.
Челлѣ дїнтѣїѣ, каре а фѣкѣт ачѣастѣ грѣ-
шеаллѣ, есте авторѣл вѣрѣеї: „Oriental-
und Occidental-Sprachmeister.“ Фѣрѣ дѣ-
доїаллѣ ла тїтѣла vnsia дїн татѣл-пострѣ-рїле
ромѣне, с'а фѣкѣт грешѣаллѣ дн скрїсѣ, лѣ-
сѣжндѣсе аффарѣ дїн valachica тоатѣ сїлава
ach, мї ретѣжнд анпої valica. Грешѣалла
а трекѣт шї ла ромѣнї, прекѣт ла D. Бо-
жїнка шї ла D. Мѣргѣ; ассеменеа шї ла
стрейнї, шї кїар дн грѣматїка рето-романѣ
а лѣї Konradї. Ачѣастѣ грешѣаллѣ ам дес-
коперїт'о де сѣпт акѣм 12 анї дн Vienna.
Іар еѣ ам пѣміт лимѣа романѣ дїн Елѣвѣдїа
валїкѣ, дн дѣделмесѣл дн каре зїк цертанїї
welsch Dar пѣмеле еї ла чѣї дѣвѣдадї есте
рето-романѣ; іар попѣлѣл каре о ворѣеште,
о пѣмеште романѣ шї ладїнѣ. Еа есте до-
тнїтоаре дн челле маї пѣлте пѣрдї дн
Graubünden, дн 2 діалекте: vnsї шї о пѣ-
тескѣ романѣ шї романскѣ; іар чѣї
дїн Engadin тот дн Bünden, о пѣтескѣ

*) Попѣлѣл ромѣнѣ пѣнѣмаї дн Macedonia шї
Thessalia, чї кїар шї дн челлелалте провинчїї
пе mareа medїтеранѣ о пѣмеште mareа
альѣ.

шчл.: Чіне поате зіче къ чевара дп лімба нбстръ нз есте кзвжнт кзрат романѣ?

IV. Дакъ дптр'о лімба, а кзреї орицине о черчетъм, — съ зічем дп лімба нбстръ, — се афлз кзвінте стрейне, пе каре ле гъсім ла дої попзлі де алте віде: атзочи се наште дптревчїзнеа: дела каре дптре ачестї дої попзлі ам прїїміт ної ачелле кзвінте? Деспре знл дпн ачестї дої попзлі есте сігвр, къ а авт дпрївіндъ а свпра лімбеї поастре дптр'он тімпѣ маї дпделвогат; іар деспре челлалат попзлѣ, п'авем ачеа сігвранцъ, — ва дпкъ токмаї акзм се черчетоазл маї дпгїѣ, дакъ а авт шї елѣ врео дпфлзїндъ? — Дп ачест репортѣ се афлз лімба ромжпъ кзтръ славі шї кзтръ церманї. Славії с'аѣ стръкзрат прїн Дачїа, о вькатъ де тімпѣ аѣ шї domnit песте чеа маї mare парте а еї (вългарїї), — фржнтзре де славі аѣ маї ретасѣ шї дзпъ domnia лор, каре астзї се афлз міствїте де елетжптел ромжп; іар лімба славопъ, дела дпкрештінареа вългарїлор, пълъ дпайнте де 200 ані, а domnit шї дп вісерїка шї дп стателе ромжне. Іар церманїї аѣ авт дппъртъ шїре къ колонїїле романе дптр'он тімпѣ скврт, дп каре с'аѣ афлат Готїї дп амжпдоаѣ Дачїеле, шї есте дптревчїзне; дакъ готїї, ка попзл варварѣ, орї колонїїле ро-

мане ка попзл кзлїват, аѣ дпрївіт дп лімба? Дптревчїзнеа афлз респнссл съѣ дп Ълфіла. Че се аттїнде де оспендії тевтонї дп Трансїлванїа, дпрївінда лімбеї сассонїче, шї кжнд ар фї, есте фортетърцінітъ, — дп цїзрл кжторва четъдї. Сассїї вѣ дпфлзїнда лор п'аѣ ісвзтїт нїчї тзкар атжт, ка пзтеле че ле-аѣ дат еї четъдїлор дпн фзндзл реціѣ съ се прїїтеаскъ дптре пзтеле дїпломатїче. Ачесте пзте сжнт шї пълъ астзї челле веки ромжпештї, дела Меркзреа, Съвешѣ, Сївіїз шчл. Стздізл знора де акзм, де а церманїза ачесте пзте, спре ессемплз де а фаче дпн Решїнарї (Resinarii) = Rosenau пе де о парте есте рїдїквлѣ, пе де алтъ парте фортетзрзїѣ: кзчї нз пзтем арде дїпломеле шї алте докзмінте, дп каре віне ачест пзте нестрїкат. — Дела каре дпн ачестї дої попзлі ам прїїміт ної кзвінтеле че се афлз ла амжпдої? Непрешїт дела славі. А лъса пе славі дпайнтеа знешї, шї а мерце прїн стремїтзїїле Европелї, дпсепнеазл а деспредзї сълпътосл кзвжнт. Іа съ vedem акзм тжргл шї мзргл, adduce маї свс дп потъ ла ф. 126, іар ла авторзл ла ф. 76. — Дакъ аѣ шведїї орї шведїї torg = пїадъ, аѣ шї ршїї тот ачест кзвжнт, шї дпсепнеазл, тжргѣ, пїадъ, негодѣ.*) Мзргѣ, есте ка мерк ла англїї, шї ка марк ла скотї = дпкїсѣ; дар есте шї ла словачї mrgk, шї mrgak = амместекзл зїлмеї къ нб-

ladїнъ. Еѣ ам зн ворварїї нї о граматїкъ а лімбеї рого-романе. Сжнт ачест пзте се ва чїта дп дїсертзїзнеа ачестаста. — Маї дпсепнезѣ ачї, къ лімба ачестаста нз есте дп кантона Валліс, о пзрере дп кареа те афласет нї еѣ: Еа есте дп кантона Bünden, саѣ Bündten, дпн каре Graubünden фортеазл партеа чеа де свс.

*) Дпсеппът одатъ пентрз тотдеазна, къ Церманїа деспре ресърїт шї m. n., нї маї вжртос Скандїнавїа, аѣ сіпдїт греѣ дпфлзїнда лімбелор словенїче. Де аїчї віне, къ о пзлзїме де кзвінте словенїче, пе каре ле-ам прїїміт ної, ле-аѣ прїїміт шї еї тот дптр'он ісворѣ-

птаа, дптокмаі ка ла ромѣні; ла рѣші тракъ = дптперекѣ. Дела каре сѣпт пріішіте?

Квѣдптѣл скотікѣ ші англікѣ mark ші meгk дпмі дѣ пріледіѣ де а обсерва, къ авторѣл квінтеле англіче ші скотіче ле прівеште песте тот џермане. Дп а чеаста есте грешітѣ. Векіі локзіторі аі Англіеі ші Скотіеі, — Брітаніі, Каледоніі шчл. сѣпт попѣлі дп semіndia челтікѣ орі галікѣ. Normanіі ші danіі*), каріі аѣ іп-трат аколо, п'аѣ стірпіт лімба ші попѣлѣ де тот. Пріп зрмаре, квінтеле каре пѣ се гѣсескѣ ла пічі зп попѣл џерманѣ, чі пѣтаі ла епглезі ші скоті, къ маре про-вазілате сѣпт челтіче; іар кѣнд се вор гѣсі ші ла алці попѣлі челтічі, аттѣпчі пѣтаі ретѣне дпдоіалѣ. — Міе, каре кредѣ къ дачіі, челлѣ пѣдінѣ партеа чеа маі маре, сѣпт де відѣ челтікѣ, — къ піктіі ші скотіі сѣпт веніді дп Скотіа дп Скітіа орі Счітіа, ші апѣме дп Dacia, — ші къ пѣтеле де скотѣ пѣ есте декѣт о скімебѣчѣне дп скѣт, орі скітѣ, — міе зікѣ тіар фі іер-тат а лѣса пе лімба славопѣ, ші а dedѣче ассемене квінте deadрептѣл дела пѣміціі попѣлі, песте каре ші дп але кърор локврі аѣ веніт колонііле romane. —

Ачесте сѣпт темейріле, пе каре ам сокотіт але предѣсетпа, ка пѣште порте,

*) De mіrare есте, къ зпії хронографі пѣ вор-вескѣ де danі, чі де дачі, къ еі ар фі мерѣ дп пѣрділе ачелле. Сп. Diefenbach Celtica II., S. 226 et Sqq. Ачеаста мерѣште къ аттѣт маі пѣлт а фі дпсепнатѣ, къ кѣт дѣпѣ хронографі, скотіі с'аѣ дѣс акколо дп Скітіа, сѣпт каре пѣме с'а кѣпрінесѣ знеорѣ ші Dacia.

де каре се квѣвіне а се ціне лімбістѣл дп черчетѣрі деспре оріцінеа лімвелор. Еѣ п'ам пердѣт пічі одаѣт, пічі воіѣ перде дп vedere пічі регѣлеле ачесте пічі пе але авторѣлі. Акѣт пѣ ліпсеште, декѣт ка сѣ vedem провеле, къ каре авторѣл свѣціне іпотеселе сале. Пе четіторѣ дп роѣѣ, ка сѣ аіѣв рѣвдаре: къчі штіѣ, къ дпсѣтеле ачесте сѣпт пентрѣ партеа чеа маре сечі; дар еѣ пѣ кредѣ, къ есте чінева, каре сѣ пѣ фі гѣстат чеа маі маре тѣлѣдѣміре, кѣнд а пѣтѣт дескѣрка рѣдѣчіна зпѣ сіпгѣр кѣ-вѣпт. Аппоі поі п'авем пімік маі маре декѣт лімба поастрѣ. Ар фі мішелліе, сѣ тѣчетѣ, кѣнд пе vedem дппѣтпаці де тоте пѣрціле.

(Ва зрма.)

Афорісте пентрѣ пѣстрареа сѣпѣ-тѣдіі.

(De Dr. Basia)

Пентрѣ тінері пѣ е пѣтаі фрѣтос, чі ші прііпчіос а зѣвѣла къ гѣтѣл гол, къчі аша пѣ вор фі лесне сѣпѣші ангінеі. Пер-сѣнеле каре ціп гѣтѣл преа калд аѣ дѣрері де кап ші атеѣелі.

Отѣл се кѣредѣ де пѣртічеле стріка-те ші петревніче маі вѣртос пріп сказн. Каре де есте преа пар ші пѣдін, атѣнчев трѣпѣл пѣ е сѣпѣтос, къчі саѣ е сѣпѣцеле преа іѣте, саѣ містѣвіреа преа лепешѣ, саѣ таѣеле преа славе. Кѣтпѣтѣл дп тѣп-кѣрі ші вѣтѣрі спіртоасе, тѣпкѣрі веѣе-табіле местекате къ каре прѣспѣтѣт зшѣ-рѣ, тішкарѣа трѣпѣлі потрівітѣ ар фі лѣкѣл ачестор рѣтѣдці.

Преѣт пѣтереа дѣхѣлі ші а трѣпѣлі

ажъце о деплинре ші тѣріе десъвършітъ
пріи кзвіиічѳса днделетнічѳре, аша ѳа се
ші тѣмпеце ші пре зртъ дочѳатъ de tot
пріи преа сілніка ші некърѳдата днделет-
нічѳре.

Ачеіа, каріі лѳкръ шезъод се нѳ'ші
каѳте петрежъніі ші десѳѳтѳрї, каре іаръш
сѳнт легате кѳ шедереа, прежъм есте жо-
кѳл кърділор, чї де ачеле че сѳнт легате
кѳ о тішкаре потрївітъ а трѳпѳлѳі ші кѳт
поате фї дп аер словод.

Орї че от аре а са воіе пропрїе, каре
се деосевеце де воіа алтѳіа. Нѳмаї по-
трївіреа воіеї тѳтѳрор дп сѳѳнта воіе пѳте
зпї не ѳменї.

Релецеа, адевѳрата кѳпошїицѳ а ізѳі-
рїі, че не петрече ші пѳртѳ дп тот пашѳл,
не ва скѳтї маї сігѳр де посоморѳтеле
тѳне. О тѳлцѳмітѳре дескїсѳ інімѳ ва
пѳрта маї зшор ші че се паре несѳферїт.

Л А М Ъ С А М Е А.

Дпѳрче тѳсѳ, ѳѳіеа, тѳкар не о клїпїтъ,
Шї скріе, кѳ ротѳлѳа а фост, шїї ферїчїт;
Ретачї дї вїіторѳл шї сѳртеа асѳрїтъ,
ѳѳтезе, деаѳтѳ, пѳлѳгѳ, кѳчї тот ѳ тѳлцѳміт!

Аѳ нѳ сімдї неѳсареа, гїеѳѳса апатїе
Дпсѳпѳтѳ'н сѳжѳ шї сѳнѳе де рѳнд азї ла ротѳл?
Нѳ'л vezї кресат дїп фїре кѳ тарка де склавїе,
Тѳжрдѳсѳе ка віта, не тінер шї вѳтрѳл?

Де чеї акорзї сѳспїне, де че снѳї чеї ліпсеце,
Де че'л днрепѳї сѳ чеарѳ дп лѳме дрїт фїреск?
Нѳ vezї, кѳ шї патѳра нѳ'тїнарте дрепѳ фѳрѳеце
Ла фїї чеї d'о ташѳ тесаѳрѳл сѳжѳ череск?

Кѳнд знѳїаї сѳррїде кѳ о тіпте преасѳлїмѳ,
Пе алтѳл дп деградѳ де варѳар, крѳд, тѳмнїт;
Ценїлѳ дп вїртѳте, врѳталѳл пѳтѳ'н крїмѳ,
Дп вецї гонїт де патїмї, дп вецї неферїчїт.

Тѳ каѳдї дп палатѳрї ероїї цїптеї тале,
Кѳнд еї вїазѳ лїверї не тѳпдї, ла тіелѳшеї,
Черкѳндѳ'шї ероїсѳмѳл кѳ зршї че їес дп кале,
Ка Еркѳл дп векіме шї Davїd ла Евреї!

Тѳ кѳпдї де лївертате ла понѳлѳл че ѳете
Сѳнт жѳгѳл молешїреї, адѳжк децѳперат;
Нѳ'ї vezї сѳпатѳ'н фѳрѳте плекареа дѳ а се тете
Де фѳрѳлѳ шї де зѳврѳ, ка склавѳл рѳзѳратат?

Де патрїе о тѳсѳ, те възѳ скрїїнд фѳрѳїнте,
Де віца стрѳтошаскѳ, d'a Romeї денѳ тѳрїт:
Мѳ тір кѳ неасѳжїнѳр, де че нѳ'дї вїнѳ амінте
Кѳ патрїа се вїнде, шї віца а сїрпїт!

Еа нѳ продѳче Счеволї, нѳ Брѳдї кѳ сімѳемїнте:
Ачела арзѳндѳ'шї тѳла, дпшалѳ не дѳнїман,
Ачеста 'нѳїце ферѳл дп чел че маїнаїнте
Гѳтїсе тѳтѳ калеа, сѳ пѳтѳ фї тіран.

Азѳѳ ворѳїнд де лімѳѳ, кѳ'ї дѳлче, сѳнѳ вїне,
Ажѳнѳе сѳ копчерте кѳ лімѳеле сѳрорї,
Вѳзѳ дпсѳ, кѳ'н салѳне ѳ лѳкрѳ де рѳшїне
А копворѳ'н о лімѳѳ, чеї пентрѳ серѳїторї.

Мѳ 'н віцї ла трїѳзнале, с'амтірѳ аѳторїтатеа,
Че стѳ дп страїш шї 'н варѳл ла жѳзї, че с'а 'нтрѳпїт.
Дар нѳ'мї снѳї не че кале сѳ капѳтѳ дрептатеа,
Шї де ѳ дп фаворѳл цѳранѳлѳї тѳпчїт.

Мѳ тѳї ла тѳлѳетїре, сѳ аѳлѳ зтїліицѳ,
Нѳрїїдї ферїдї де патїмї шї маме сѳфлѳегендї:
Дар че възѳ дп тот локѳл? О грѳсѳ педїїицѳ,
Авзѳ, десѳрѳѳ де поѳте шї патїмї ѳменендї!

Опреѳендї тѳсѳ, граїлѳ ш' аѳеапѳтѳ 'н ліпїїре
Мїнѳтѳл де не зртѳ, фатал, орї кѳт ва фї!
Попорѳл че нѳ сімте, ѳ демнѳ d' а са пеїре,
Цѳсѳѳ де колосѳл, че нѳ тѳлѳ ва лінсі.

a—m—s.